

**AUDITO, APSKAITOS, TURTO VERTINIMO IR NEMOKUMO VALDYMO TARNYBOS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS DIREKTORIUS**

ĮSAKYMAS

**DĖL ASMENŲ, ATLIEKANČIŲ AUDITORIŲ IR AUDITO ĮMONIŲ VIEŠĄJĄ
PRIEŽIŪRĄ, FINANSINIŲ ATASKAITŲ AUDITO KOKYBĖS UŽTIKRINIMĄ,
FINANSINIŲ ATASKAITŲ AUDITO KOKYBĖS TYRIMĄ AR PAŽEIDIMO TYRIMĄ,
NEPRIKLAUSOMUMO PRINCIPŲ LAIKYMO SI REIKALAVIMŲ TVARKOS APRAŠO
PATVIRTINIMO**

2017 m. vasario 10 d. Nr. V3-5

Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos finansinių ataskaitų audito įstatymo 54 straipsnio 1 dalimi ir atsižvelgdamas į Audito priežiūros komiteto 2016 m. spalio 24 d. posėdžio metu pateiktą nuomonę:

1. T v i r t i n u Asmenų, atliekančių auditorių ir audito įmonių viešąją priežiūrą, finansinių ataskaitų audito kokybės užtikrinimą, finansinių ataskaitų audito kokybės tyrimą ar pažeidimo tyrimą, nepriklausomumo principo laikymosi reikalavimų tvarkos aprašą (pridedama).

2. P r i p a ž į s t u netekusiu galios Audito ir apskaitos tarnybos 2011 m. balandžio 14 d. įsakymą Nr. VAA-17 „Dėl VŠĮ Audito ir apskaitos tarnybos direktoriaus 2008 m. gruodžio 30 d. įsakymo Nr. VAA-5 „Dėl Nepriklausomumo laikymosi tvarkos aprašo tvirtinimo“ pakeitimo“.

3. N u s t a t a u, kad šis įsakymas įsigalioja 2017 m. kovo 1 d.

Direktorius

Audrius Linartas

PATVIRTINTA

Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos direktoriaus 2017 m. vasario 10 d. įsakymu Nr.V3-5

ASMENŲ, ATLIEKANČIŲ AUDITORIŲ IR AUDITO ĮMONIŲ VIEŠĄJĄ PRIEŽIŪRĄ, FINANSINIŲ ATASKAITŲ AUDITO KOKYBĖS UŽTIKRINIMĄ, FINANSINIŲ ATASKAITŲ AUDITO KOKYBĖS TYRIMĄ AR PAŽEIDIMO TYRIMĄ, NEPRIKLAUSOMUMO PRINCIPŲ LAIKYMOŠI REIKALAVIMŲ TVARKOS APRAŠAS

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Šiame Asmenų, atliekančių auditorių ir audito įmonių viešąją priežiūrą, finansinių ataskaitų audito kokybės užtikrinimą, finansinių ataskaitų audito kokybės tyrimą ar pažeidimo tyrimą, nepriklausomumo principo laikymosi reikalavimų tvarkos apraše (toliau – Tvarkos aprašas) nustatyti nepriklausomumo principo laikymosi reikalavimai ir numatyta atsakomybė už jų pažeidimą.

2. Tvarkos aprašas parengtas įgyvendinant Lietuvos Respublikos finansinių ataskaitų audito įstatymo (toliau – Įstatymas) 54 straipsnio 1 dalies, Reglamento (ES) Nr. 537/2014 26 straipsnio 4 dalies nuostatas.

3. Tvarkos aprašo laikosi šie auditorių ir audito įmonių viešąją priežiūrą (toliau – viešoji priežiūra), finansinių ataskaitų audito kokybės užtikrinimą, finansinių ataskaitų audito kokybės tyrimą (toliau – kokybės tyrimas) ar pažeidimo tyrimą atliekantys asmenys (toliau – asmuo):

3.1. Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Tarnyba) darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartį ir valstybės tarnautojai (toliau – Tarnybos darbuotojai);

3.2. Audito priežiūros komiteto (toliau – Komitetas) nariai;

3.3. auditoriai kontrolieriai (toliau – kontrolierius);

3.4. ekspertai (specialistai), kuriuos pasitelkė Tarnyba, Lietuvos auditorių rūmai (toliau – Auditorių rūmai) arba kontrolierius iškilusiems klausimams spręsti.

4. Tvarkos apraše vartojamų sąvokų reikšmės atitinka Įstatyme vartojamų sąvokų reikšmes. Kita Tvarkos apraše vartojama sąvoka:

Artimi šeimos nariai – šeimos nariai, kurie gali daryti įtaką asmeniui ar kuriems asmuo gali turėti įtakos. Artimais šeimos nariais laikomi:

a) asmens sutuoktinis arba asmuo, su kuriuo asmuo bendrai gyvena neįregistravęs santuokos ir veda bendrą ūkį (toliau - sugyventinis) ir jų bendri vaikai;

b) asmens, jo sutuoktinio ar sugyventinio vaikai;

c) asmens, jo sutuoktinio ar sugyventinio išlaikytiniai;

d) asmens seneliai, tėvai (įtėviai), vaikaičiai, broliai (įbroliai), seserys (įseserės) ir senelių, tėvų (įtėvių), vaikų (įvaikių), vaikaičių, brolių (įbrolių) ir seserų (įseserių) sutuoktiniai arba sugyventiniai;

e) asmens sutuoktinio ar sugyventinio broliai (įbroliai), seserys (įseserės) ir šių brolių (įbrolių) bei seserų (įseserių) sutuoktiniai ar sugyventiniai;

f) kiti asmenys, su kuriais nusistovėję artimi santykiai, dėl kurių kiltų grėsmė nepriklausomumui.

II SKYRIUS

NEPRIKLAUSOMUMO PRINCIPO NUSTATYMO KRITERIJAI

5. Asmenys, atlikdami viešąją priežiūrą, finansinių ataskaitų audito kokybės užtikrinimą, kokybės tyrimą ar pažeidimo tyrimą, privalo būti nepriklausomi ir nesusiję, kaip tai apibrėžta šio Tvarkos aprašo 6–9 punktuose.

6. Asmuo laikomas susijusiu su audito įmone, jei:

6.1. tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuoja įmonę;

6.2. gali daryti įmonei reikšmingą įtaką;

6.3. bendrai kontroliuoja jungtinės veiklos sutarties objektą;

6.4. įmonė, kurios dalininkas ar akcininkas jis yra, ir kita įmonė yra kontroliuojamos tos pačios patronuojančios įmonės arba to paties fizinio asmens (jų grupės);

6.5. yra vienas iš įmonės, jos patronuojamos ar ją patronuojančios įmonės vadovų ar kitų darbuotojų, darančių įtaką priimamiems sprendimams;

6.6. iš įmonės turi finansinės naudos, kuri trukdo laisvai pareikšti nepriklausomą nuomonę;

6.7. teikė įmonei audito, turto ir verslo vertinimo, buhalterinės apskaitos tvarkymo ir finansinių ataskaitų sudarymo, reorganizavimo sąlygų vertinimo paslaugas, atliko vidaus auditą ir nuo jų teikimo ar atlikimo nepraėjo vieni metai;

6.8. yra įmonės darbuotojas ar dalyvis, galintis daryti reikšmingą arba lemiamą poveikį, ir jei buvo įmonės darbuotojas ar dalyvis, galėjęs daryti reikšmingą arba lemiamą poveikį, o nuo darbo santykių pabaigos ar nuo akcijų arba jų dalių perleidimo praėjo mažiau kaip 3 metai;

6.9. jo artimas šeimos narys yra įmonės dalyvis, galintis daryti reikšmingą arba lemiamą poveikį, vadovas, buhalteris, įmonės valdybos ir stebėtojų tarybos (jei jos sudaromos) narys ar kitas įmonės darbuotojas, darantis tiesioginę ir reikšmingą įtaką rengiant finansines ataskaitas;

6.10. artimas jo šeimos narys laikomas susijusiu su įmone taip, kaip nurodyta 6.1–6.9 papunkčiuose.

7. Asmuo, laikomas susijusiu su auditoriumi, jei:

7.1. yra artimas auditoriaus šeimos narys;

7.2. bendrai kontroliuoja įmonę arba abu daro jai reikšmingą įtaką;

7.3. jis ir (ar) artimi jo šeimos nariai turi iš auditoriaus finansinės naudos, kuri trukdo laisvai reikšti nepriklausomą nuomonę;

7.4. yra įmonės, kurioje dirba auditorius, darbuotojas ar dalyvis, ar jei buvo įmonės darbuotojas ar dalyvis, nuo darbo santykių pabaigos ar nuo akcijų arba dalių perleidimo praėjo mažiau kaip 3 metai.

8. Asmuo laikomas susijusiu su audito įmone ar auditoriumi, atlikusiais auditą įmonės, su kuria jis yra susijęs pagal 6 punkte nustatytus kriterijus, jei atliekama šios įmonės atlikto audito viešosios priežiūros, finansinių ataskaitų audito kokybės užtikrinimo, kokybės tyrimo ar pažeidimo tyrimo procedūra.

9. Asmuo neturi būti veikiamas kitų reikšmingų sąlygų, galinčių turėti įtakos jo nepriklausomumui. Apie kiekvieną tokių sąlygų atvejį yra sprendžiama atskirai.

III SKYRIUS

NEPRIKLAUSOMUMO DEKLARACIJA

10. Atlikdamas viešąją priežiūrą, finansinių ataskaitų audito kokybės užtikrinimą, kokybės tyrimą ar pažeidimo tyrimą, asmuo turi įvertinti visas aplinkybes, galinčias turėti įtakos jo nepriklausomumui, ir privalo pašalinti jo nepriklausomą nuomonę galinčias riboti grėsmes arba atsisakyti toliau atlikti viešąją priežiūrą, finansinių ataskaitų audito kokybės užtikrinimą, kokybės tyrimą ar pažeidimo tyrimą, jei nepavyksta pašalinti grėsmių.

11. Deklaruodamas turimus interesus ir aplinkybes, galinčias daryti įtaką jo nepriklausomumui, asmuo teikia Tarnybai Nepriklausomumo deklaraciją (priedas).

12. Tarnybos darbuotojas pirmą kartą deklaraciją teikia prieš darbo pradžią pasirašydamas darbo sutartį ar jos pakeitimą dėl perkėlimo į kitas pareigas, Komiteto narys – kai paskiriamas iki pirmo Komiteto posėdžio, kontrolierius – Tarnybai patvirtinus jo kandidatūrą, tačiau prieš sudarant sutartį su Auditorių rūmais, ekspertas – prieš pasirašydamas sutartį.

13. Nepriklausomumo deklaracijas Tarnybos darbuotojai, Komiteto nariai ir kontrolieriai teikia periodiškai: Tarnybos darbuotojai ir Komiteto nariai kiekvienais metais iki sausio 31 d., kontrolieriai kiekvienais metais iki Auditorių ir audito įmonių atlikto audito kokybės peržiūrų plano sudarymo.

14. Pasikeitus deklaracijoje nurodytiems duomenims, Tarnybos darbuotojai, Komiteto nariai, kontrolieriai ir ekspertai per 5 darbo dienas privalo pateikti Tarnybai patikslintą Nepriklausomumo deklaraciją.

15. Gautų Nepriklausomumo deklaracijų duomenis Tarnyba kaupia, analizuoja ir sistemina.

IV SKYRIUS

GRĖSMIŲ NEPRIKLAUSOMUMUI PAŠALINIMAS

16. Asmuo apie paaiškėjusias reikšmingas savo nepriklausomumui grėsmes turi pranešti šiame punkte nustatyta tvarka ir nurodyti priemones, kurios tas grėsmes pašalintų, arba informuoti, kad negali toliau atlikti viešosios priežiūros, finansinių ataskaitų audito kokybės užtikrinimo, kokybės tyrimo ar pažeidimo tyrimo. Asmenys turi pranešti tokia tvarka:

16.1. Tarnybos darbuotojai – direktoriui.

16.2. Kontrolieriai, atlikdami jiems pavestas finansinių ataskaitų audito kokybės peržiūras, – raštu Tarnybai ir juos parenkantiems Auditorių rūmams.

16.3. Ekspertai, kuriuos finansinių ataskaitų audito kokybės peržiūros metu pasitelkė kontrolieriai, – raštu Auditorių rūmams ir Tarnybai, kiti ekspertai – raštu Tarnybai.

17. Jei nepriklausomumo pažeidimo grėsmė iškilo Tarnybos direktoriui, jis raštu turi pranešti Tarnybos savininko teises ir pareigas įgyvendinančiai Lietuvos Respublikos finansų ministerijai (toliau – Finansų ministerija) ir nusišalinti priimant sprendimą tuo klausimu. Susidarius tokioms aplinkybėms, Finansų ministerija sprendimus minėtais klausimais priimti įpareigoja kitą Tarnybos darbuotoją.

18. Jei asmens pasiūlytomis priemonėmis nepavyksta pašalinti grėsmių, užduočiai vykdyti turi būti paskiriamas kitas Tarnybos darbuotojas ar kontrolierius, atsisakoma eksperto paslaugų ar parenkamas kitas ekspertas.

19. Jei Komiteto posėdyje sprendžiamas klausimas, dėl kurio Komiteto narys negali būti laikomas nepriklausomu, toks narys prieš Komiteto posėdį ar posėdžio metu apie galimas grėsmes nepriklausomumui turi pranešti Komiteto pirmininkui ir nusišalinti nuo sprendimo priėmimo, o Komiteto pirmininkas – Tarnybos direktoriui, kitiems Komiteto nariams. Jei Komiteto narys nusišalina nuo sprendimo priėmimo, tai turi būti nurodyta Komiteto posėdžio protokole. Jei

Komiteto pirmininkas nusišalina nuo sprendimo priėmimo, sprendžiant tą klausimą posėdžiui pirmininkauja pirmininką pavaduojantis Komiteto narys.

20. Tarnybos darbuotojai ir kontrolieriai, kviečiantys ekspertus, privalo užtikrinti, kad ekspertai prieš pradėdami darbą pateiktą Nepriklausomumo deklaracijas pagal šio Tvarkos aprašo 12 punktą. Jei ekspertas informuoja apie galimą grėsmę savo nepriklausomumui ar kitaip gaunama informacijos, kad jo nepriklausomumas buvo pažeistas ar yra grėsmė, kad bus pažeidžiamas, tokio eksperto paslaugų turi būti atsisakoma.

21. Gavus pranešimų ar kitokių žinių apie nepriklausomumui reikšmingas grėsmes, kad buvo ar bus pažeistas asmens nepriklausomumas (toliau – informacija), įvertinama nepriklausomumo pažeidimo rizika, nepriklausomumo pažeidimo padariniai ir priimamas sprendimas dėl tolesnio viešosios priežiūros, finansinių ataskaitų audito kokybės užtikrinimo, kokybės tyrimo ar pažeidimo tyrimo atlikimo procedūrų.

22. Auditorių rūmai ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo informacijos gavimo siūlo:

22.1. kontrolieriui, kurio nepriklausomumui kilo pažeidimo grėsmė, imantis reikalingų priemonių pašalinti grėsmes nepriklausomumui, leisti tęsti konkretaus auditoriaus ar audito įmonės atlikto audito kokybės peržiūrą;

22.2. keisti Auditorių ir audito įmonių atlikto audito kokybės peržiūrų planą ir skirti kitą kontrolierių atlikti peržiūrą;

22.3. kontrolieriumi patvirtinti kitą asmenį, kurį pakeitus Auditorių ir audito įmonių atlikto audito kokybės peržiūrų planą skirti atlikti peržiūrą.

23. Tarnybos direktorius per 2 darbo dienas nuo informacijos gavimo dienos leidžia Tarnybos darbuotojui, kurio nepriklausomumui kilo pažeidimo grėsmė, tęsti viešosios priežiūros, finansinių ataskaitų audito kokybės užtikrinimo, kokybės tyrimo ar pažeidimo tyrimo procedūrų atlikimą arba paskiria kitą Tarnybos darbuotoją.

24. Komiteto narys nusišalina nuo klausimų, dėl kurių jo nuomonė negali būti laikoma nepriklausoma, svarstymo ir nutarimų priėmimo. Jei Komiteto narys nusišalina pats, jį nušalinti gali siūlyti bet kuris Komiteto narys ir Tarnybos direktorius. Sprendimą dėl Komiteto nario nušalinimo priima Komiteto pirmininkas, o dėl Komiteto pirmininko – Tarnybos direktorius.

25. Jei asmens nepriklausomumas buvo pažeistas, o viešosios priežiūros, finansinių ataskaitų audito kokybės užtikrinimo, kokybės tyrimo ar pažeidimo tyrimo procedūros yra baigtos, turi būti imamasi priemonių, kad būtų pašalinti nepriklausomumo pažeidimo padariniai.

V SKYRIUS

ATSAKOMYBĖ UŽ NEPRIKLAUSOMUMO PRINCIPO PAŽEIDIMĄ

26. Paaikšėjus, kad asmens nepriklausomumas buvo pažeistas, tačiau asmuo nustatyta tvarka apie tai nepranešė arba nesiėmė tinkamų veiksmų, kurie galėjo pašalinti grėsmę nepriklausomumui, šio asmens atžvilgiu gali būti imamasi priemonių.

27. Tarnybos direktoriaus sprendimu Tarnybos darbuotojams Lietuvos Respublikos darbo kodekso ar Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo nustatyta tvarka gali būti taikoma drausminė atsakomybė. Sprendimą dėl Tarnybos direktoriaus priima Finansų ministerija.

28. Atsižvelgdamas į pažeidimo sunkumą, Komiteto pirmininkas Komiteto nariui gali pareikšti pastabą, informuoti jį paskyrusią instituciją arba auditorius vienijančią profesinę organizaciją apie padarytus pažeidimus ar teikti Finansų ministerijai siūlymą atšaukti jį iš Komiteto narių. Priėmus sprendimą teikti Finansų ministerijai siūlymą atšaukti asmenį iš Komiteto narių, Komiteto pirmininkas ar Tarnybos direktorius kreipiasi į tą asmenį delegavusią instituciją su

siūlymu skirti į Komiteto narius kitą asmenį. Paaiškėjus, kad Komiteto pirmininkas nesilaikė nepriklausomumo principo, Komiteto narys gali teikti Finansų ministerijai siūlymą atšaukti Komiteto pirmininką.

29. Atsižvelgdamas į pažeidimo sunkumą, Tarnybos direktorius, suderinęs sprendimą su Komitetu, kontrolieriui gali pareikšti pastabą, informuoti Auditorių rūmus apie padarytus pažeidimus ar atšaukti kontrolierių iš pareigų.

30. Pakartotinai ar labai reikšmingai pažeidus nepriklausomumo principą, Tarnybos darbuotojas gali būti atleidžiamas iš darbo, Finansų ministerijai teikiamas siūlymas atšaukti asmenį iš Komiteto narių, atšaukiamas kontrolierius. Nepriklausomumo principo pažeidimas laikomas reikšmingu, jei jis daro lemiamą įtaką priimamiems sprendimams dėl atlikto audito kokybės užtikrinimo ir viešosios priežiūros vykdymo, pažeidžia ar gali pažeisti kitų asmenų teises ar teisėtus interesus.

31. Asmuo, pažeidęs nepriklausomumo principą, už Tarnybai ar tretiesiems asmenims padarytą žalą atsako Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nustatyta tvarka.

VI SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

32. Asmuo, nustatytu laiku ir tvarka nepateikęs Nepriklausomumo deklaracijos, negali atlikti savo pareigų. Atlikti deklaracijų pildymo ir pateikimo kontrolę įgaliojamas Tarnybos darbuotojas.

Asmenų, atliekančių auditorių ir audito įmonių viešąją priežiūrą, finansinių ataskaitų audito kokybės užtikrinimą, finansinių ataskaitų audito kokybės tyrimą ar pažeidimo tyrimą, nepriklausomumo principo laikymosi reikalavimų tvarkos aprašo priedas

(Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos darbuotojo arba valstybės tarnautojo, Audito priežiūros komiteto nario, auditoriaus kontrolieriaus ar eksperto vardas ir pavardė)

Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybai
 prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos

NEPRIKLAUSOMUMO DEKLARACIJA

 (data)

 (vieta)

Būdamas (-a) _____, **pasižadu:**

(Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos darbuotojas, valstybės tarnautojas, Audito priežiūros komiteto narys, auditorius kontrolierius, ekspertas)

1. objektyviai, dalykiškai, be išankstinio nusistatymo, vadovaudamasis (-si) lygiateisiškumo, nediskriminavimo principais, atlikti savo pareigas;

2. paaiškėjus, kad įgyvendinant Lietuvos Respublikos finansinių ataskaitų audito įstatyme nustatytas teises ir pareigas gali būti pažeidžiamas mano nepriklausomumas, kaip tai nustatyta Asmenų, atliekančių auditorių ir audito įmonių viešąją priežiūrą, finansinių ataskaitų audito kokybės užtikrinimą, finansinių ataskaitų audito kokybės tyrimą ar pažeidimo tyrimą, nepriklausomumo principo laikymosi reikalavimų Tvarkos apraše, nedelsdamas (-a) apie tai raštu pranešti šio Tvarkos aprašo nustatyta tvarka.

Deklaruoju man žinomus ryšius ir aplinkybes, kurios gali turėti įtakos mano nepriklausomumui:

1) dirbu arba per paskutinius trejus metus dirbau audito įmonėje:

Eil. Nr.	Audito įmonės pavadinimas	Pareigos	Darbo metai

2) mano ar mano šeimos nario santykiai su audito įmonėmis per 3 paskutinius metus:

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Įmonės pavadinimas	Turimos (turėtos) akcijos	Dalyvavimas įmonės valdymo ar stebėjimo organų veikloje

			ar kiti vertybiniai popieriai (proc.)	

3) artimi šeimos nariai, dirbantys ar per paskutinius trejus metus dirbę audito įmonėje:

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Giminystės ryšys	Audito įmonė

4) mano ar mano šeimos nario santykiai, išskyrus darbo santykius, su įmonėmis, kuriose teisės aktų nustatyta tvarka ar dalyvių iniciatyva atliekamas auditas, per paskutinius 3 metus:

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Įmonės pavadinimas	Turimos (turėtos) akcijos ar kiti vertybiniai popieriai* (jų dalis proc., laikotarpis)	Dalyvavimas įmonės valdymo ar stebėjimo organų veikloje (organo pavadinimas, pareigų atlikimo laikotarpis)

5) kita svarbi informacija:

Patvirtinu, kad pateikiau visus man žinomus duomenis ir atsakau už jų teisingumą.

(Pareigos)

(Parašas)

(Vardas, pavardė)

* jei gali būti daromas reikšmingas arba lemiamas poveikis.